

PRIHLÁŠKA DO SÚŤAŽE LIEČIVÉ RASTLINY

10. ročník, školský rok 2004/2005

kategória S

Meno, priezvisko: _____

Adresa trvalého bydliska: _____

PSČ: _____

Telefón: _____

E-mail: _____

Kraj: BA TT TN NR
 BB ZA PO KE

Názov a adresa školy: _____

PSČ: _____

Ročník: _____

E-mail: _____

_____ podpis súťažiaceho

Poznámka: Pred odoslaním riešení súťažných úloh si dôsledne prečítajte metodicko-organizačné pokyny k súťaži, predovšetkým časť „podmienky súťaže“.

1. Nasledujúce otázky budú o jarabine vtáče. Uveď:

1.1. jej vedecký názov:

1.2. dva ľudové názvy:

1.3. aká je stopkatosť listov a ich postavenie na stonke:

a) sediace

b) stopkaté

c) striedavé

d) protistočné

1.4. typ listu podľa tvaru listovej čepele:

a) jednoduchý

c) zložený

e) párnoperovito zložený

b) celistvý

d) dlaňovito zložený

f) nepárnoperovito zložený

1.5. typ súkvetia:

1.6. farbu kvetov:

1.7. typ kvetov (podľa pohlavnosti a početnosti):

a) jednopohlavné

c) trojpočetné

e) päťpočetné

b) obojpohlavné

d) štvorpočetné

f) šesťpočetné

1.8. typ plodu:

1.9. farbu plodu:

1.10. predmet zberu jarabiny vtácej:

1.11. názov jej drogy (drog):

1.12. droga(y) jarabiny vtácej patrí medzi: a) antitusiká

b) dezinficienciá

c) drogy obsahujúce vitamíny

1.13. patrí medzi účinné obsahové látky drogy jarabiny vtácej aj kyselina askorbová (vitamín C)?

1.14. prečo sa neodporúča užiť väčšie množstvo čerstvých plodov jarabiny:

1.15. čo sa z drogy (y) jarabiny pripravuje pred jej použitím: a) macerát

b) odvar

c) zápar

1.16. z čoho sa pripravuje sirup *Sirupus sorbi*:

1.17. ktoré cukry obsahuje droga jarabiny vtáčež:

1.18. o aké druhy jarabín ide (napíš slovenský aj vedecký názov):

a) arónia

b) brekyňa

c) mukyňa

d) oskoruša

1.19. Ktorá čajovina obsahuje plod niektorej z jarabín? Napíš jej názov a vystrihni a nalep obal (alebo jeho kópiu), kde je v zložení jarabina uvedená.

Názov čajoviny:

1.20. Nájdi strom jarabiny vtácej alebo iného druhu jarabiny s plodmi. Strom pravidelne pozoruj a zaznamenávaj si výskyt vtákov na strome. Do nasledujúcej tabuľky zapíš:

a) druh dreviny (či si pozoroval(a) jarabinu vtáčiu alebo iný druh jarabiny)

b) názov lokality, na ktorej sa jarabina nachádza (mesto, ulica, obec)

c) charakter lokality (okraj lesa, park, bytová zástavba a pod.)

d) 3 svoje pozorovania (pozorovania vtákov z troch rozličných dní)

Druh dreviny:
Lokalita:
Charakter lokality:

Dátum pozorovania	Dĺžka pozorovania	Zistené druhy vtákov	Počet kusov	Poznámka (napr. drozdy si odnášali plody jarabiny v zobáku)

2. Nasledujúce otázky budú o lopúchu plstnatom. Uveď:

2.1. jeho vedecký názov:

2.2. dva ľudové názvy:

2.3. koľkoročná rastlina je lopúch:

- a) jednoročná
- b) dvojročná
- c) trváca

2.4. ako sa to prejavuje v jeho rastovom vývoji:

2.5. aké je postavenie listov na stonke:

a) striedavé

b) protistojné

c) listy v praslene

2.6. typ súkvetia:

2.7. farbu kvetov:

2.8. prečo sa kvety ľahko prichytávajú na šaty človeka alebo srst' zvierat:

2.9. typ plodov:

2.10. predmet zberu lopúcha plstnatého:

2.11. kedy je najvhodnejší čas na jeho zber:

- a) v prvom roku rastliny na jeseň (september, október)
- b) na jar pred kvitnutím (marec, apríl)
- c) počas kvitnutia (júl – september)

2.12. ktoré ďalšie časti rastliny sa zbierali v minulosti:

2.13. názov jeho drogy (drog):

2.14. lopúch sa pridáva do čajových zmesí, ktoré sa odporúčajú:

- a) pri zápale dýchacích ciest
- b) ako doplnok pri liečbe cukrovky
- c) na upokojenie pri bolestiach hlavy
- d) pri tráviacich ťažkostiach

2.15. ktoré z nasledovných obsahových látok neobsahuje droga(y) lopúcha:

a) arbutín

c) inulín

e) sliz

b) horčiny

d) silice

f) triesloviny

2.16. má droga(y) lopúcha aj bakteriostatické účinky?

2.17. aké sú vedľajšie, toxické účinky drogy:

2.18. z čoho a ako sa pripravuje „lopúchový olej“:

2.19. na čo sa „lopúchový olej“ používa:

2.20. vymenuj ďalšie dva príbuzné druhy lopúchov, ktoré majú rovnaké liečivé účinky:

a) ich slovenské názvy:

b) ich vedecké názvy:

3. Nasledujúce otázky budú o brečtane popínavom. Uveď:

3.1. jeho vedecký názov:

3.2. z akých slov je odvodený jeho vedecký názov a čo tieto slová znamenajú:

a) rodový názov

b) druhový názov

3.3. jeden ľudový názov:

3.4. aká je stonka:

a) vŕdz zelená

c) plazivá

e) bylinná

b) opadáva

d) vzpriamená

f) drevnatá

3.7. podľa charakteru stonky je brečtan:

a) bylina

c) poloker

b) liana

d) ker

3.8. čo je to heterofýlia:

3.9. typ súkvetia:

3.10. početnosť kvetov:

3.11. farbu kvetov:

3.12. typ plodu:

3.13. farbu plodu:

3.14. tvar listov kvitnúcich konárikov:

3.15. tvar listov nekvitnúcich konárikov:

3.16. Nájdi rastlinu brečtana, opíš ju (prízemná plazivá menšia rastlina, rastlina ťahajúca sa po kmeni stromu, rastlina ťahajúca sa po inom podklade a pod.), **upresni lokalitu jej výskytu** (názov najbližšej obce) **a jej charakter** (vnútro lesa, okraj lesa, park, záhrada a pod.) **a vylisuj a nalep list z kvitnúceho aj nekvitnúceho konárika:**

Opis:	
Lokalita výskytu:	
Charakter lokality:	
List z kvitnúceho konárika:	List z nekvitnúceho konárika:

3.17. čo je predmetom zberu brečtana:

- a) listy z kvitnúcich konárikov
- b) listy z nekvitnúcich konárikov
- c) listy z kvitnúcich aj nekvitnúcich konárikov
- d) plody
- e) vňať

3.18. názvy drog:

3.19. drogy brečtana patria medzi:

- a) expektoranciá
- b) emolienciá
- c) laxatíva

3.20. ktoré z uvedených látok obsahujú drogy brečtana:

- a) asparagín
- b) horké glykozidy
- c) pektíny
- d) sliz
- e) saponíny – hederakozidy
- f) triesloviny

3.21. droga(y) a jej výťažky sa uplatňujú v priemyselne vyrábaných prípravkoch proti:

- a) črevným parazitom
- b) čiernemu kašľu
- c) cukrovke

3.22. názov sirupu, ktorý sa vyrába z brečtana:

3.23. ktoré tvrdenia sú pravdivé:

- a) väčšie dávky drogy môžu vyvolať otravu, preto je treba celú rastlinu považovať za jedovatú
- b) predovšetkým plody sú jedovaté
- c) neboli zistené žiadne nežiaduce účinky

4. OSEMSMEROVKA

Do prázdnych okienok vpíš 20 slovenských rodových názvov liečivých rastlín, ktoré sú ukryté v osemsmierovke. Po vyčiarknutí všetkých písmen ukrytých rastlín ti ostane 12 písmen, ktoré tvoria tajničku. Je v nej ukrytý vedecký názov bežne používanej zeleniny. Napíš aj slovenský názov tejto zeleniny.

P	E	H	P	P	A	L	I	N	A
A	H	L	O	H	A	C	S	A	R
A	L	U	D	R	T	R	A	T	T
H	P	CH	B	O	E	T	T	Š	I
I	O	A	E	Z	Ä	C	U	A	Č
M	Z	V	L'	M	V	O	R	G	O
A	Y	K	N	A	I	E	E	S	K
L	E	A	I	R	P	L	J	L	A
S	M	T	K	Í	R	O	K	O	K
O	Š	I	K	N	N	U	A	A	M

Názvy ukrytých rastlín:

Tajnička:

Slovenský názov:

5. PIETRO ANDREA MATTHIOLI

5.1. Kto bol P. A. Matthioli?

5.2. V ktorom storočí žil?

5.3. V ktorom roku vyšlo prvýkrát jeho dielo „Herbář, jinak bylinář velmi užitečný“ v češtine?

5.4. V ktorom roku vyšlo v češtine najnovšie vydanie tohto diela (vydavateľstvo Odeon, Praha)?

5.5. Napíš slovenský aj vedecký názov rastliny, ktorá rastie na Slovensku a je podľa P. A. Matthioliho pomenovaná:

6. KALENDÁR

Zhotov kalendár na rok 2005, pričom je potrebné, aby si dodržal(a) nasledovné podmienky:

1. tematické zameranie kalendára: oblasť liečivých rastlín
2. veľkosť kalendára: formát A4 (veľkosť kancelárskeho papiera)
3. rozsah: 13 listov (titulná strana + 12 mesiacov)
4. v dolnej časti titulnej strany uved' svoje meno a školu

Hodnotiť sa bude dodržanie uvedených podmienok, nápaditosť, výtvarné spracovanie, kvalita spracovania a celkový vzhľad.